

GAZETECİ YAZAR EMİN ÇÖLAŞAN'IN KİŞİSEL ARŞİVİNDE TOPLANAN KAMUOYU YANSIMALARI -GÜNDEMDEKİ KONULARIN KATEGORİLERİNE GÖRE DAĞILIMI-

Ali Murat Vural *

Özet: Türkiye 'de ilk kez gerçekleştirilen bir çalışma ile, ülkenin en çok okunan gazetesi olan Hürriyet Gazetesi'nin, popüler köşe yazarlarından biri olan Emin Çölaşan'a ait kişisel arşivde, okur yansımalarını bulma amacıyla bilimsel bir araştırma yapılmıştır. Çölaşan'ın dört yıllık dönem süresince okurlarından gelen mektupları biriktirerek oluşturduğu arşivde, 1996-1999 yılları arasında yazara gönderilen yaklaşık 15 bin mektup saptanmıştır. Tüm belge ve mektuplar, tek tek okunmuş, sınıflandırılmış, 81 kent ve 36 ayrı ülkeden gelen mektuplar 59 komuya ve 7 kategoriye ayrıştırılmıştır. Bu mektuplarda kamuoyunun; medyaya, siyasi liderlere, milletvekillerine, siyasal islama, yerel yönetimlere, devletin kurum ve kuruluşları ile vergi, eğitim, sağlık sistemleri gibi başlıca konularına ilişkin duygu ve düşüncelerinin yansıdığı görülmüştür. Arşivde yer alan belgeler; Hürriyet Gazetesi ve Emin Çölaşan okurlarından gönderilenlerle sınırlı olmakla birlikte, yine de Türkiye'deki kamuoyu duyarlılığının yoğunlaşma noktalarını, tepki ve düşüncelerin satır başlarını, genel içeriğini, bir diğer deyişle gündemdeki konulara ilişkin sosyal tepki ya da destek röntgenini ortaya koyar niteliktedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, yazarla etkileşim ve iletişim içinde bulunan duyarlı bir kamuoyunun varlığını kanıtlamakta ve bilinen yargılara bilimsel geçerlilik kazandırmaktadır.

Anahtar Kelime: Kişisel arşiv, köşe yazarı.

ASPECTS OF TURKISH PUBLIC OPINION AS REFLECTED FROM AN EMIN COLASAN'S (COLUMN WRITER) PERSONAL ARCHIVE -CATEGORIZED ISSUES OF AGENDA-

Abstarct: A content analyze is performed on the data taken a renowned column writer's personal archives of his reader's letters to himself. Concerned columnist (Mr. Colasan) is a popular journalist who works in Turkey's most popular national newspaper (Hurriyet). An archived amount of 15000 letters as sent from 81 cities and 36 countries that are written in between 1996-1999 are classified and analyzed in the scope of the study. Among the major issues that were highlighted in the letters as a reflection of Turkish public opinion can be

---

* Doç.Dr., Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi

recognized as follows: Media, political leaders, senators, political Islam, local administrations, certain governmental institutions, taxes with the educational and health care system. Although the documents in the archive are restricted as the letters sent to Hurriyet and Mr. Colasan they appear to reflect some major social issues and the reactions of reader's front line sensitivities as an intensity of Turkish public opinion. Thus it renders a sort of blue print of Turkish public opinion as exemplified in the course of reader's comments to a popular author-journalist. The results that are inferred from this research display a sensitive state of public that interacts and communicates with Mr. Colasan. The letters that are sent to an author-journalist render a scientific validity to the very well known public convictions also.

Keywords: *Personal archive, column writer*

GAZETECİ YAZAR EMİN ÇOLAŞAN'IN KİŞİSEL ARŞİVİNDE TOPLANAN KAMUOYU YANSIMALARI -GÜNDEMDEKİ KONULARIN KATEGORİLERİNE GÖRE DAĞILIMI-

Gazeteci-Yazar Emin Çölaşan'dan bilimsel bir çalışmaya kaynak oluşturması açısından teslim alınan kişisel arşiv, ülkenin en çok satan ve en popüler gazetesindeki yine oldukça popüler bir gazeteci-yazara dört yıl süresince gönderilen belgelerden oluşan bir arşiv niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla, arşiv bu niteliğiyle, okur gündemini, yansımalarını ve bir anlamda ülkenin sosyal anlamda röntgenini ortaya koyabilecek bir özellik de taşımaktadır. Bununla birlikte, yine de arşivden çıkan belgeleri ve bu belgelerin yansımaları, “Çölaşan okurları ile sınırlı kamuoyu” olarak kabul etmenin bilimsel yaklaşım açısından daha doğru olacağı düşünülmektedir. Çalışma süresince de yapılan yorumlarda bu sınırlılık ve nitelendirme ile hareket edilmiştir.

Çölaşan'a gelen tüm mektup, bilgi notları, belge ve benzeri dökümanlar, araştırma süresince tek bir isim altında, “belge” olarak nitelendirilmiştir. Belgeler incelendikçe de ortaya çıkan ilk görüntülerden sonra, bu belgelerin Hürriyet Gazetesi ve Emin Çölaşan okurları ile sınırlı olmakla birlikte, Türkiye'nin kamuoyu duyarlılığının yığılma noktalarını, sosyal anlamda oluşan tepki ve düşünce birikimlerinin satır başlarını ve genel içeriğini, bir anlamda gündemdeki konulara ilişkin sosyal tepki ya da destek röntgenini ortaya koyar niteliğe sahip olduğu görülmüştür. Araştırma süresince, toplumsal duyarlılık noktalarının nesnel gerçekliğini ortaya koyma çabası asla gözardı edilmeden, doğrudan okur kitleden gelen tüm yansımalar birer veri olarak kabul edilmiş ve bu veriler bilimsel kaygu, yöntem ve tarafsızlık ile analiz edilmeye çalışılmıştır.

Gazeteci-Yazar Emin Çölaşan'a 1996 ile 1999 yılları da dahil olmak üzere dört yıl süresince gönderilen belgelerden oluşan arşiv, tek tek incelenerek tüm belge ve bilgi notları okunup ayıklanmış, konu ve kategorilerine göre sınıflandırılmıştır. Bu işlemler sonucunda toplam 14.936 adet belge değerlendirilebilir kategorisine alınırken, 558 adet belge ise değerlendirme dışında bırakılmıştır. Değerlendirme dışı bırakılan belgeler, okunamaması, yarım ya da eksik sayfalı olması, yabancı dilde yazılmış olması gibi nedenlerle değerlendirmeye alınamamıştır. 1996-1999 yıllarına ait belgelerin içerdiği konulardan yola çıkarak her yıla ilişkin ayrı bir konu listesi

oluşturulmuş daha sonra, dört yılın tüm konuları birarada değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan değerlendirme sonucu elde edilen konu başlıklarının daraltılması ve böylelikle çalışmanın hem dağınıklığından kurtarılması hem de birbiri ile benzeşiklik gösteren, benzeri içeriğe sahip, ortak mesaj ve anlama yönelik konu başlıklarının tek bir başlık altında toplanmasına karar verilmiştir. Böylelikle sonuçta tüm belgeleri kapsayan ve dört yılın bir anlamda gündemini oluşturan toplam 59 temel konu başlığı saptanmıştır. Çölaşan'a dört yıl süresince gönderilen 14.936 adet belgede toplam olarak 16.787 konu saptanmış ve bu rakam belge sayısı olarak değerlendirilmiştir. Diğer deyişle, arşive giren 13.133 adet belgenin tek konuyu, 1.623 adet belgenin iki konuyu, 247 belgenin ise üç konuyu kapsadığı görül-müştür. Buradan hareketle çalışmada konu sayıları baz alınmış, verilerin tablolaştırılması, analizler ve yorumlar 16.787 konu üzerinden gerçekleştirilerek, her konu bir belge olarak kabul edilmiştir.

1. Belgelerde Yer Alan Konu Başlıklarına Göre Dağılım Oranları

Belgelerde yer alan konuların, konu başlıklarına göre dağılım oranlarına geçmeden önce bir kez daha hatırlatmak gerekirse, belgelerde yer alan konular belge sayılarından sonra ayrıca analiz edilmiş ve pekçok belgede birden fazla konu bulunması nedeniyle her konu bir belge sayısı olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, arşive giren ve 59 ana konu başlığında toplanan ve herbiri bir belge olarak kabul edilen toplam 16.787 adet belge-konunun dağılımını Tablo 1'de şöyle özetlemek mümkündür:

Tablo 1. Belgelerde Yer Alan Konu Başlıklarının Dağılım Oranları

Konu Başlığı	Sayısı	Yüzdesi
Çölaşan'a Destek ve Beğeni	3529	21.0
Liderler	1637	9.8
Çölaşan'a Tepki ve Eleştiri	1325	7.9
Medya	1202	7.2
Diğer Konular (Listede konuya girmeyenler)	827	4.9
Siyasal İslam	679	4.0
Siyasi Partiler	608	3.6
Devlet Kuruluşları	531	3.2
Promosyon	492	2.9
Yerel Yönetimler ve Sorunları	463	2.8
Meclis ve Milletvekilleri	459	2.7
Bakanlıklar	421	2.5
Ülkenin Genel Durumu	406	2.4
Devlet Sistemleri	402	2.4
Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları	353	2.1
PKK-Kürt Sorunu	302	1.8
Bankalar	233	1.4
Özel Şirket ve Kuruluşlar	218	1.3
Deprem	192	1.1
Melih Gökçek	168	1.0

Siyasi Olaylar	155	0.9
Atatürkçülük	151	0.9
Enflasyon ve Ekonomi	125	0.7
Sosyal Sorunlar ve Haklar	123	0.7
Asker	121	0.7
Kişisel Sorunlar	120	0.7
Af Yasa Tasarısı	109	0.6
Üniversiteler	108	0.6
Refah-Yol Hükümeti	100	0.6
Seçimler	87	0.5
Polis	85	0.5
Memur ve Emekli Maaşları	81	0.5
Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Sorunları	79	0.5
Susurluk ve Devletiçi Çeteler	69	0.4
Nazlı Ilıcak	67	0.4
Demirel ve Cumhurbaşkanlığı	57	0.3
Şehit Aileleri ve Gaziler	54	0.3
Vakıf ve Kooperatifler	52	0.3
Avrupa Birliği	49	0.3
Mehmet Ali Ilıcak	49	0.3
Jet-Pa (Fadıl Akgündüz)	48	0.3
Cumhuriyetin 75. Yılı	38	0.2
Yasadışı Örgüt ve Kişiler	38	0.2
Örtülü Ödenek	32	0.2
İslamcı Sermaye	31	0.2
Vatandaşlık Hakları	30	0.2
İnsan Hakları	30	0.2
Bedelli Askerlik Uygulaması	29	0.2
Çevre Sorunları	29	0.2
DSP-MHP-ANAP Hükümeti	28	0.2
Dış İlişkiler	27	0.2
Cezaevleri	25	0.1
Türkiye'nin Tanıtımı	22	0.1
Trafik Terörü	21	0.1
Cep Telefonları	18	0.1
Mezhepcilik	17	0.1
ANA-YOL Hükümeti	17	0.1
Laiklik	13	0.1
İrkçilik	6	0.0

Tablo 1, dört yılın toplam konularını içirmekle birlikte bir anlamda ülkenin yakın geçmişte yaşadığı sıcak gündemi, bu gündemin en önemli satır başlarını da ortaya koyar niteliktedir. Bu gündem konularından büyük bir çoğunluğunun bugün de gündemde olması, ülke adına kimi konulara saplanıp kalma anlamında ilginç bir görünüm oluşturmaktadır. Örneğin, siyasi parti liderleri, dış ülkeler ve Türkiye'ye bakışları, medya, siyasi partiler,

bakanlıklar, meclis ve milletvekilleri, devlet kuruluşları, devlet sistemleri, enflasyon ve ekonomi, memur ve emekli maaşları, asker, insan hakları, deprem, kısmen de olsa PKK-Kürt sorunu, bankalar, cezaevleri, trafik terörü, çevre sorunları gibi konuları bugün de ülke gündeminin konuları arasında varlığını sürdürmektedir. Ayrıca, sıralanan bu konular arasında yer almayan diğer bazı konular da gün-demden düşmemekle birlikte yalnızca üzerinde sürdürülen yoğun tartışmalar bitmiş görünmektedir. Bu an-lamda ülkedeki kamuoyunun gündem yorgunu bir kamuoyu olduğunu söylemek de mümkündür. Örneğin, Medya ve Siyasal İslam konularının tabloda dördüncü ve altıncı sıralarda yer alması oldukça kaydadeğer bir unsurdur. Her ne kadar gelen belgeler, Çölaşan okurları ile sınırlı kamuoyu yansımaları olarak kabul edilse de arşive giren belgelerin içeriğinde bu düzeyde yüksek olması konunun okur ve medya gündemini işgal etmesi anlamında dikkat çekici bir özelliği oluşturmaktadır. PKK-Kürt Sorunu, Bankalar, Deprem, Melih Gökçek gibi konu başlıkları da sahip olduğu belge oranları açısından kaydadeğer konu başlıkları olarak kabul edilebilir. PKK -Kürt Sorunu konusu, yaklaşık 15 yıl boyunca ülke gündeminin başında yer almış ve oldukça sancılı bir konudur. Bankalar konusu ise aslında ülkenin bir başka yoğun gündem konusuna, ekonomide yaşanan çalkantılı ve sancılı bir konunun uzantısı olarak değerlendirilebilir. Anka ra Belediye Başkanı Melih Gökçek ise yazar Emin Çölaşan'ın çok sık olarak köşesinde yer verdiği, politikalarını, ideolojisini, uygulamalarını eleştirdiği bir siyasi kişilik olarak tanınmakta ve okurların da bu nedenle gündemine aldıkları bir konu olarak göze çarpmaktadır. 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihinde meydana gelen ve ülkeyi derinden sarsan Marmara Depremi ise, yarattığı sancılar, tartışmalar, zaafiyetler, mağduriyetler ile ülke gündemine girmiş ve Çölaşan'ın arşivinde de 1999 yılının ikinci yarısındaki belgelerde yerini almıştır.

2. Belgelerde Yer Alan Konuların Kategorilerine Göre Dağılım Oranları

Belgelerde sözü edilen konuların kategorilerine göre analiz edilmesi yoluna da gidilmiştir. Bu kategorilerin her yıl için gösterdiği dağılım oranlarını kısaca şöyle özetlemek mümkündür:

Tablo 2. Kategorilerin Yıllara Göre Yüzdelerle Dağılım Oranları

Konular	1996	1997	1998	1999	Toplam
Şikayet, Tepki, Eleştiri	47.2	43.1	45.4	44.8	45.2
Destek, Tebrik, Beğeni	2.2	2.7	2.4	2.1	2.3
Yolsuzluk, Rüşvet, Usülsüz., Kaçakçılık, İddia ve İhbarları	6.4	7.3	7.7	4.3	6.2
Torpil, Adam Kayırma İddia ve İhbarları	0.9	0.8	0.9	0.6	0.8
Tekzip, Bilgilendirme, Cevap ve Düzeltme	2.1	2.2	2.0	2.2	2.1
Kişisel Görüş, İstek ve Öneriler	11.7	9.1	12.1	13.8	12.0
Çölaşan'a Özel	29.5	34.7	29.6	32.2	31.4
Toplam	100	100	100	100	100

Tabloda da görüleceği gibi, Çölaşan'a gönderilen bilgi notu ve belgelerin büyük bir çoğunluğunu Şikayet, Tepki, Eleştiri kategorisi oluşturmaktadır. Bu kategoriye ikinci sırada

Çölaşan'a Özel kategorisi ve üçüncü sırada da Kişisel Görüş, İstek ve Öneriler kategorisi izlemektedir. Dördüncü sırada Çölaşan'a Destek, Tebrik, Beğeni Kategorisi gelirken bu kategoriyi çok az bir farkla Tekzip, Bilgilendirme, Cevap ve Düzeltme kategorisi izlemektedir. Daha sonra ise, Torpil, Adam Kayırma İddia ve İhbarları kategorisi gelmektedir.

3. Belgelerin Kategoriler, Yıllar ve Konular Bazında İlişkilendirilmeleri

Dört yılı kapsayan arşivdeki tüm belge ve bilgi notlarının sınıflandırılması ve değerlendirilmesi işlemlerinden sonra elde edilen veriler, çapraz gruplandırmalarla ilişkilendirilmiş ve yıl, kategori ve konu başlıklarından yola çıkılarak, daha mikro ölçekte bir görünüm elde edilmeye çalışılmıştır. Bu ilişkilendirilmede her yıl, her kategori ve her konu tek tek ele alınarak birbiri ile ilişkilendirilmiştir. Detaylandırılmış mikro ölçekli bu değerlendirme ile, çalışmanın başta belirtilen amaçları doğrultusunda bir arşiv örnekleminden hareketle, ülkenin dört yıllık bir toplumsal gündem, düşünüş ve tepki röntgeni çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede, Çölaşan'ın arşivinden çıkan ve incelenen toplam 14.936 adet belgedeki 16.787 konunun kategorileri ile birlikte ilişkilendirilmiş yüzdeler dağılımları her yıl için ayrı ayrı olarak hazırlanmış karşılaştırmalı tabloda göstermek mümkündür.

4. 1996 Yılı Belgelerinde Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları

1996 yılında kategorilere göre belgelerde yer alan konu başlıkları tabloya şöyle yansımıştır:

Tablo:3 1996 Yılında Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştirisi		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tekzip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çalışan'a Özel	
	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi
Refah-Yol Hükümeti	30	1,9			1	0,4					3	1,0		
DSP-MHP-ANAP Hükümeti														
Liderler	321	20,4	23	20,9	16	6,8	2	6,1	3	4,3	11	3,6		
Meclis-Milletvekilleri	53	3,4			6	2,5	3	9,1	3	4,3	5	1,7		
Bakanlıklar	36	2,3	4	3,6	24	10,1	6	18,2	5	7,2	9	3,0		
Promosyon	173	11,0							1	1,4	1	0,3	1	0,1
PKK-Kürt Sorunu	12	0,8									1	0,3		
İslamcı Sermaye	5	0,3			1	0,4			2	2,9	1	0,3		
Melih Gökçek	22	1,4			8	3,4			1	1,4				
Laiklik											1	0,3		
Cezaevleri	1	0,1	1	0,9										
Medya	230	14,6	18	16,4	6	2,5	2	6,1	4	5,8	12	4,0	1	0,1
Asker	16	1,0	4	3,6	2	0,8					7	2,3		
Polis	10	0,6			1	0,4					2	0,7		
Bankalar	19	1,2			27	11,4	5	15,2	1	1,4	6	2,0		
Yerel Yönetimler ve Sorunları	38	2,4	3	2,7	31	13,1			7	10,1	12	4,0		
Üniversiteler	7	0,4	1	0,9	7	3,0	2	6,1			2	0,7		
Devlet Sistemleri	46	2,9	2	1,8	6	2,5			1	1,4	16	5,3		
Seçimler	4	0,3									3	1,0		
Yurtdış. Yaşayan Türk Vat. Sorunları	4	0,3			1	0,4					5	1,7		
Devlet Kuruluşları	43	2,7	4	3,6	36	15,2	3	9,1	2	2,9	8	2,6		
Özel Şirket ve Kuruluşlar	16	1,0	1	0,9	13	5,5			2	2,9	2	0,7		

Tablo:3 1996 Yılında Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları (Devam)

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştirisi		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tezkip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çölaşan'a Özel	
	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi
Enflasyon-Ekonomi	24	1.3									8	1.9	1	0.1
Meshepçilik	2	0.1									4	1.0		
Memur ve Emekli Maaşları	15	0.8									8	1.9		
Mehmet Ali İlcak	7	0.4							1	1.4	3	0.7		
Siyasi Olaylar	24	1.3									8	1.9		
Siyasi Partiler	98	5.4	7	8.0	10	4.3	5	15.6	4	5.7	14	3.4		
Ana-Yol Hükümeti	10	0.6									1	0.2		
Siyasal İslam	54	3.0	1	1.1	2	0.9			2	2.9	16	3.9		
Dış İlişkiler	3	0.2									2	0.5		
Şehit Aileleri ve Gaziler	1	0.1	8	9.2					1	1.4	8	1.9		
Ülkenin Genel Durumu	92	5.1			1	0.4			1	1.4	38	9.2		
Trafik Terörü	3	0.2									1	0.2		
Avrupa Birliği	2	0.1									1	0.2		
İrkçılık	1	0.1												
Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları	29	1.6	1	1.1	1	0.4					9	2.2		
Atatürkçülük	4	0.2	15	17.2					1	1.4	10	2.4		
Jet-Pa	3	0.2			1	0.4								
İnsan Hakları	5	0.3									2	0.5		
Örtülü Ödenek	16	0.9			2	0.9					3	0.7		
Susurluk, Devlet İçi Çeteler	12	0.7			2	0.9					3	0.7		
Kişisel Sorunlar	9	0.5							1	1.4	14	3.4	3	0.3

Tablo:3 1996 Yılında Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları (Devam)

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştirisi		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tezki, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çölaşan'a Özel	
	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi
Vakıf ve Kooperatifler	4	0,2	1	1,1	2	0,9					2	0,5		
Sosyal Sorun ve Haklar	20	1,1			2	0,9					7	1,7		
Af Tasarısı											1	0,2		
Cep Telefonları											1	0,2		
Vatandaşlık Hakları	4	0,2							1	1,4	3	0,7		
Diğer Konular	49	2,7	8	9,2	11	4,7			14	20,0	87	21,0	3	0,3
Çölaşan'a Destek ve Beğeni													822	81,1
Çölaşan'a Tepki ve Eleştirisi	1	0,1											181	17,9
Demirel ve Cumhurbaşkanlık	4	0,2									2	0,5		
Yasa Dışı Örgüt ve Kişiler	5	0,3			1	0,4			1	1,4	2	0,5		
Çevre Sorunları	7	0,4			2	0,9			1	1,4	6	1,4		
Toplam	1806	100,0	87	100,0	235	100,0	32	100,0	70	100,0	414	100,0	1013	100,0

1996 yılında gelen belgelerin tabloya yansıyan görüntülerinden de anlaşılacağı gibi, belgelerdeki toplam 3.657 konunun kaydedeğer bir oranını Şikayet Tepki Eleştiri kategorisinde toplanan belgeler oluşturmaktadır. Bu kategoriye gelen belgelerin toplam oranı, diğer altı kategoriye giren belgelerin toplamı ile yaklaşık olarak eşit oranlardadır. Şikayet Tepki Eleştiri kategorisini ikinci sırada Çölaşan'a Özel kategorisine giren belgelerin toplam oranı izle mektedir. Bu iki kategori ile diğer beş kategorinin oranları arasında ciddi düzeyde farklılıklar bulunmaktadır. Kişisel Görüş ve Öneriler kategorisi üçüncü, Yolsuzluk Rüşvet Kaçakçılık İddia ve İhbarları kategorisini dördüncü, Destek Tebrik Beğeni kategorisini beşinci, Tekzip Cevap Düzeltme kategorisini altıncı ve Torpil Adam Kayırma Üstüzlük İddia ve İhbarları kategorisi de yedinci sırada yer almaktadır.

Tabloya yansıyan verilere göre, 1996 yılında Şikayet Tepki Eleştiri kategorisinde yer alan 1806 adet belge bulunmaktadır ve bu konuların başında Liderler, Medya ve Promosyon konuları gelmektedir. Bu üç konuda söz konusu kategoriye giren belge oranı diğer tüm konuların oldukça üstünde gerçekleşmiştir. Bir başka deyişle bu üç konuda Şikayet, Tepki ve Eleştiri içerikli belge yoğunlaşması diğer tüm kategorilerde ve konulardaki oranların da üzerindedir. Yine bu konuların ardından sırasıyla, Siyasi Partiler, Ülkenin Genel Durumu, Meclis ve Milletvekilleri, Devlet Kuruluşları, Devlet Sistemleri, Refah-Yol Hükümeti, Siyasal İslam, Bakanlıklar, Yerel Yönetimler ve Sorunları ile Enflasyon ve Ekonomi konuları da 1996 yılında Şikayet Tepki Eleştiri kategorisine yoğunluklu olarak giren konuları oluşturmaktadır. Çölaşan'ın ele aldığı, köşesinde yorumlayarak yer verdiği konulara okurlardan gelen olumlu yansımaları içeren Destek, Tebrik, Beğeni kategorisinde ise, ilk göze çarpan konuların başında Atatürkçülük konusu gelmektedir. Çölaşan özellikle Atatürkçü Düşüncenin savunuculuğu ile tanınan bir gazeteci-yazar kimliği taşımaktadır. Köşesinde kaleme aldığı yazılarda da sık sık bu konuya ilişkin ülkedeki Atatürkçülük karşıtı politikalar, uygulamalar ve oluşumlar üzerine eleştiri ve değerlendirmeler yapmaktadır. Bu nedenle Atatürkçülük konusunun okurlardan gelen belgelere yoğun olarak yansımaları doğal bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

1996 yılında, yoğun belge alan kategorilerden birini oluşturan Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları kategorisinde Devlet Kuruluşları, Bakanlıklar, Özel Şirket ve Kuruluşlar, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Liderler, Medya, Bankalar ve Siyasi Partiler konularının öne çıktığı görülmektedir. Özellikle, konulara bir bütün olarak bakınca devlet ve siyaset kurumlarının ve medyanın bu kategoride diğer konuların oldukça önünde olduğu görülmektedir. Bu konuda medyaya ilişkin belge gönderilmiş olması da dikkat çekici bir noktayı oluşturmaktadır. Bu kategoride gelen 235 belgenin yaklaşık 200 adeti adı geçen konular çerçevesinde gelmiş bulunmaktadır. 1996 yılında gelen 3.657 adet belgenin 70 adeti, Çölaşan'a gündemin sıcak ve tartışılan pekçok konusu hakkında Tekzip, Cevap ve Düzeltme kategorisinde gönderilmiş bulunmaktadır. Bu konular içinde en yoğun belge ise Diğer Konular başlığı altında toplanan konular ile, Devlet Kuruluşları, Bakanlıklar, Medya, Siyasi Partiler, Devlet Sistemleri, Bankalar, PKK-Kürt Sorunu, Yerel Yönetimler ve Sorunları konularında gelmiş bulunmaktadır.

Aynı yıl arşive giren 414 belge ise Kişisel Görüş ve Öneriler kategorisinde yer almış bulunmaktadır. Bu kategoride en yoğun belge alan konuların başında Ülkenin Genel Durumu, Liderler, Devlet Sistemleri, Siyasal İslam, Medya, Siyasi Partiler, PKK-Kürt Sorunu ve Atatürkçülük konuları gelmektedir. Genel olarak, İslamcı Sermaye, Melih

Gökçek, İrkçılık, Jet-Pa gibi bir iki konu dışında hemen her konuda belgenin geldiği bu kategoride, okurların yine özellikle ülkenin içinde bulunduğu sorunlu ortam ve konular ile devlet yapısına ilişkin konularda kişisel görüş ve önerilerde bulunma isteği içinde olduğunu söylemek mümkündür.

Yine aynı yıl toplam 1013 belgenin geldiği Çölaşan'a Özel kategorisinde, belgelerin özellikle Çölaşan'a Destek ve Beğeni konusunda neredeyse tam bir yığılma gösterdiğini söylemek mümkündür. Çölaşan'a bu kategoride gelen belgelerin yaklaşık yüzde 81'i destek ve beğeni içeriği taşıırken yaklaşık yüzde 18'i de tepki ve eleştiri içeriği taşımaktadır. Diğer yüzde bir ise Promosyon, Medya, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Devlet Kuruluşları gibi konulara ilişkin gönderilen birer adetlik belgelerin oluşturduğu orandır. Çölaşan'ın ülkenin sorunlu konuları ya da genel olarak olaylara yaklaşımı hakkında kaleme aldığı düşüncelerine ilişkin olarak okurlarından ciddi bir destek ve paylaşım gördüğünü söylemek mümkündür.

4. 1997 Yılı Belgelerinde Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları

1997 yılında kategorilere göre belgelerde yer alan konu başlıkları izleyen sayfada tabloya şöyle yansımıştır:

Tablo:4 1997 Yılında Kategorilere Göre Belgelere Yer Alan Konu Başlıkları

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştirisi		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tekzip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çözülmüş'e Özel	
	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi
Refah-Yol Hükümeti	30	1,9			1	0,4					3	1,0		
DSP-MHP-ANAP Hükümeti														
Liderler	321	20,4	23	20,9	16	6,8	2	6,1	3	4,3	11	3,6		
Meclis-Milletvekilleri	53	3,4			6	2,5	3	9,1	3	4,3	5	1,7		
Bakanlıklar	36	2,3	4	3,6	24	10,1	6	18,2	5	7,2	9	3,0		
Promosyon	173	11,0							1	1,4	1	0,3	1	0,1
PKK-Kürt Sorunu	12	0,8									1	0,3		
İslamcı Sermaye	5	0,3			1	0,4			2	2,9	1	0,3		
Melih Gökçek	22	1,4			8	3,4			1	1,4				
Laiklik											1	0,3		
Cezaevleri	1	0,1	1	0,9										
Medya	230	14,6	18	16,4	6	2,5	2	6,1	4	5,8	12	4,0	1	0,1
Asker	16	1,0	4	3,6	2	0,8					7	2,3		
Polis	10	0,6			1	0,4					2	0,7		
Bankalar	19	1,2			27	11,4	5	15,2	1	1,4	6	2,0		
Yerel Yönetimler ve Sorunları	38	2,4	3	2,7	31	13,1			7	10,1	12	4,0		
Üniversiteler	7	0,4	1	0,9	7	3,0	2	6,1			2	0,7		
Devlet Sistemleri	46	2,9	2	1,8	6	2,5			1	1,4	16	5,3		
Seçimler	4	0,3									3	1,0		
Yurtdış. Yaşayan Türk Vat. Sorunları	4	0,3			1	0,4					5	1,7		
Devlet Kuruluşları	43	2,7	4	3,6	36	15,2	3	9,1	2	2,9	8	2,6		
Özel Şirket ve Kuruluşlar	16	1,0	1	0,9	13	5,5			2	2,9	2	0,7		

**Tablo:4 1997 Yılında Kategorilere Göre
Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları (Devam)**

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Elestiri		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tekzip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çalışan'a Özel	
	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi
Enflasyon-Ekonomi	15	1.0	1	0,9					2	2,9	5	1,7		
Meshepçilik	2	0,1												
Memur ve Emekli Maaşları	16	1,0									1	0,3		
Mehmet Ali İlcak	4	0,3	1	0,9	1	0,4								
Siyasi Olaylar	4	0,3									3	1,0		
Siyasi Partiler	120	7,6	2	1,8	23	9,7	7	21,2	3	4,3	9	3,0		
Ana-Yol Hükümeti			1	0,9										
Siyasal İslam	122	7,7	6	5,5	5	2,1			2	2,9	13	4,3	1	0,1
Dış İlişkiler											2	0,7		
Şehit Aileleri ve Gaziler	2	0,1									5	1,7		
Ülkenin Genel Durumu	52	3,3	1	0,9	3	1,3					41	13,6		
Trafik Terörü	5	0,3									2	0,7		
Nazlı İlcak	9	0,6									1	0,3		
Avrupa Birliği	2	0,1									1	0,3		
Türkiye'nin Tanıtımı											2	0,7		
İrkçilik	1	0,1												
Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları	26	1,7	1	0,9	3	1,3			2	2,9	7	2,3		
Atatürkçülük	2	0,1	24	21,8							12	4,0		
Jet-Pa	1	0,1												
İnsan Hakları	2	0,1												
Örtülü Ödenek	3	0,2			1	0,4			1	1,4				
Susurluk, Devlet İç Çeteler	15	1,0	1	0,9	1	0,4					2	0,7		

**Tablo:4 1997 Yılında Kategorilere Göre
Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları (Devam)**

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştirisi		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Forpit, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tezkip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çölelan'a Özel	
	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi	Sayısı	Yüzdesi
Kişisel Sorunlar	3	0,2			1	0,4			1	1,4	15	5,0	1	0,1
Vakıf ve Kooperatifler	7	0,4	1	0,9	5	2,1	1	3,0	3	4,3	1	0,3		
Sosyal Sorun ve Haklar	16	1,0	1	0,9							5	1,7		
Af Tasarısı	1	0,1	1	0,9							3	1,0		
Cep Telefonları	2	0,1												
Vatandaşlık Hakları	2	0,1							1	1,4	1	0,3		
Diğer Konular	41	2,6	6	5,5	8	3,4	2	6,1	21	30,4	64	21,2	1	0,1
Çölelan'a Destek ve Beğeni													903	83,5
Çölelan'a Tepki ve Eleştirisi	4	0,3											174	16,1
Demirel ve Cumhurbaşkanlık	6	0,4	1	0,9					1	1,4				
Yasa Dışı Örgüt ve Kişiler	4	0,3												
Çevre Sorunları			1	0,9										
Toplam	1575	100,0	110	100,0	237	100,0	33	100,0	69	100,0	302	100,0	1082	100,0

1997 yılında arşive giren belgelerde kategorilerine göre konuların dağılım tablosuna bakıldığında, 1996 yılında olduğu gibi, yine Şikayet, Tepki, Eleştiri kategorisinde kaydedeğer oranda yığılmanın olduğu görülmektedir. Belgeler, birinci düzeyde Şikayet, Tepki, Eleştiri ka tegorisinde, ikinci düzeyde Çölaşan'a Özel kategorisinde, üçüncü düzeyde Kişisel Görüş ve Öneriler kategorisinde ve sonra da sırasıyla Yolsuzluk Rüşvet Kaçakçılık İddia ve İhbarları, Destek Tebrik Beğeni, Tekzip Cevap ve Düzeltme kategorilerinde yer almaktadır. 1997 yılın da en az belge Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları kategorisinde yer almıştır. 1997 yılında arşive gelen belge sayısı ise toplam 3.408 adet olarak gerçekleşmiştir.

1997 yılında da 1996 yılından farklı bir tablo ile karşılaşılmamaktadır. Şikayet, tepki, eleştiri içerikli yoğun belge alan konuların başında yine Liderler, Medya, Promosyon, Siyasal İslam ve Siyasi Partiler konuları gelmektedir. Bu konulara ilişkin gelen belge oranı diğer konuların oldukça yüksek oranda üstündedir. Aynı zamanda, Çölaşan'ın köşesinde ele aldığı konuya yönelik destek, tebrik ve beğeni içerikli belgelerin de yine bu konularda yoğunlaşma gösterdiği görülmektedir. Meclis ve Milletvekilleri, Refah-Yol Hükümeti, Bakanlıklar, Devlet Sistemleri, Devlet Kuruluşları, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Melih Gökçek, Ülkenin Genel Durumu ile Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları konularında da kaydedeğer oranlarda şikayet, tepki, eleştiri içerikli belgenin varlığı söz konusudur. Yine, PKK-Kürt Sorunu, Asker, Polis, Bankalar, Özel Şirket ve Kuruluşlar, Enflasyon ve Ekonomi, Memur ve Emekli Maaşları, Susurluk Devletiçi Çeteler, Sosyal Sorun ve Haklar konuları da 1997 yılının şikayet, tepki, eleştiri konularında gözardı edilemeyecek sayıda belge almış konularındandır. Ayrıca, 1997 yılında Laiklik, Dış İlişkiler, Türkiye'nin Tanıtımı konularında şikayet, tepki ve eleştiri içerikli belge gelmediği de görülmektedir.

Destek, tebrik, beğeni kategorisinde, yukarıda sözü edilen Liderler, Medya, Promosyon, Siyasal İslam ve Siyasi Partiler konularının yanısıra Atatürkçülük konusu da sahip olduğu belge oranı açısından öne çıkmaktadır. Ayrıca, Siyasal İslam, Bakanlıklar, Asker, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Devlet Kuruluşları gibi konularda da yazara destek, tebrik, beğeni kategorisinde belge gelmiş bulunmaktadır. 1997 yılında toplam 237 adet belgenin geldiği Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları kategorisinde, belge sayısı açısından Devlet Kuruluşları, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Bankalar, Bakanlıklar, Siyasi Partiler ve Liderler konularının diğer konuların önüne çıktığı görülmektedir. Bu konuları, daha az belgeye sahip olmakla birlikte, Özel Şirket ve Kuruluşlar, Melih Gökçek, Medya, Devlet Sistemleri, Meclis-Milletvekilleri, Siyasal İslam ile Vakıf ve Kooperatifler konuları izlemektedir.

Yalnızca 33 adet belgenin geldiği Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları kategorisinde ise yalnızca Siyasi Partiler, Liderler, Meclis-Milletvekilleri, Bakanlıklar, Medya, Bankalar, Üniversiteler, Devlet Kuruluşları, Vakıf ve Kooperatifler konularında belge gelmiştir. Bu konular arasında da Siyasi Partiler, Bakanlıklar ve Bankalar konuları diğerlerine göre daha fazla belgeye sahip bulunmaktadır.

Tekzip, Cevap ve Düzeltme kategorisinde de 1997 yılında tablodaki tüm konulara ait olmamakla birlikte yalnızca 69 adet belge gelmiştir. Genellikle birer ya da ikişer adet belgenin bulunduğu konular arasında Diğer Konular başlığı ile Yerel Yönetimler ve Sorunları, Bakanlıklar ve Medya konularının diğerlerine göre daha fazla belgeye sahip oldukları görülmektedir. 1997 yılında 302 adet belgenin bulunduğu Kişisel Görüş ve

Öneriler Kategorisinde ise Ülkenin Genel Durumu konusunun belge sayısı açısından diğer konulara göre açık farkla önde olduğu görülmektedir. Pekçok konu arasında, Devlet Sistemleri, Kişisel Sorunlar, Medya, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Liderler, Siyasal İslam ve Atatürkçülük konularının da bu kategoride kaydadeğer oranlarda belge aldığını söylemek mümkündür. 1997 yılında gelen toplam 3.408 adet belgenin 1.082 adeti Çölaşan'a Özel Kategorisinde yer almaktadır. Bu belgelerin yaklaşık yüzde 83'ü Çölaşan'a destek ve beğeni içeriği taşıırken yaklaşık yüzde 16'sı tepki ve eleştiri içeriği taşımaktadır. Yüzde bir belge ise, Kişisel Sorunlar, Siyasal İslam, Promosyon, Medya ve Diğer Konular başlığına gelen birer adet belgenin oluşturduğu orandır.

5. 1998 Yılı Belgelerinde Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları

1998 yılında kategorilere göre belgelerde yer alan konu başlıkları tabloya şöyle yansımıştır:

Tablo:5 1998 Yılında Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştirisi		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhtarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhtarları		Tekzip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çözümlenmiş Özet	
	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi
Refah-Yol Hükümeti	5	0.2												
DSP-MHP-ANAP Hükümeti														
Liderler	362	17.5	7	5.6	13	4.0	1	2.5	2	2.6	21	4.2		
Meclis-Milletvekilleri	113	5.5	1	0.8	15	4.6	4	10.0	2	2.6	11	2.2		
Bakanlıklar	70	3.4	4	3.2	33	10.1	4	10.0	6	7.7	6	1.2		
Promosyon	89	4.3			1	0.3					1	0.2		
PKK-Kürt Sorunu	37	1.8	6	4.8	1	0.3			1	1.3	32	6.4	1	0.1
İslamcı Sermaye	2	0.1	1	0.8	3	0.9								
Melih Gökçek	29	1.4	1	0.8	9	2.7			1	1.3	2	0.4		
Laiklik	1	0.0									1	0.2		
Cezaevleri	3	0.1			1	0.3								
Medya	248	12.0	14	11.3	6	1.8			4	5.1	17	3.4	2	0.2
Asker	17	0.8	2	1.6	1	0.3					7	1.4		
Polis	20	1.0	1	0.8	5	1.5	1	2.5			4	0.8		
Bankalar	35	1.7			24	7.3	4	10.0	5	6.4	7	1.4	2	0.2
Yerel Yönetimler ve Sorunları	82	4.0	4	3.2	48	14.6	5	12.5	9	11.5	7	1.4		
Üniversiteler	15	0.7	1	0.8	9	2.7	4	10.0	1	1.3	4	0.8	1	0.1
Devlet Sistemleri	67	3.2	4	3.2	10	3.0			1	1.3	10	2.0	1	0.1
Seçimler	10	0.5	1	0.8							10	2.0		
Yurtdışın. Yaşayan Türk.Vat. Sorunları	10	0.5							2	2.6	12	2.4	1	0.1
Devlet Kuruluşları	85	4.1	4	3.2	57	17.4	9	22.5	5	6.4	11	2.2		
Özel Şirket ve Kuruluşlar	32	1.5	1	0.8	31	9.5			4	5.1	4	0.8		

Tablo:5 1998 Yılında Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları (Devam)

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştiri		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tezkip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çölaşan'a Özel	
	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi
İnsan Hakları	5	0,2	1	0,8	1	0,3					7	1,4		
Örtülü Ödenek	3	0,1									2	0,4		
Susurluk, Devlet İç Çeteler	17	0,8			4	1,2					1	0,2		
Kişisel Sorunlar	8	0,4			3	0,9	1	2,5	1	1,3	22	4,4	3	0,3
Vakıf ve Kooperatifler	5	0,2	3	2,4	3	0,9			2	2,6	3	0,6		
Sosyal Sorun ve Haklar	17	0,8	1	0,8	1	0,3					10	2,0		
Af Yasa Tasarısı	17	0,8	2	1,6							3	0,6		
Cep Telefonları	2	0,1			1	0,3					1	0,2		
Vatandaşlık Hakları	2	0,1	1	0,8							4	0,8		
Diğer Konular	104	5,0	7	5,6	15	4,6			22	28,2	110	22,1	6	0,5
Çölaşan'a Destek ve Beğeni	1	0,0	1	0,8					1	1,3			834	70,0
Çölaşan'a Tepki ve Eleştiri	2	0,1	1	0,8									333	27,9
Demirel ve Cumhurbaşkanlık	16	0,8	1	0,8			1	2,5			2	0,4		
Yasa Dışı Örgüt ve Kişiler	3	0,1			1	0,3					1	0,2		
Çevre Sorunları	5	0,2									1	0,2		
Toplam	2017	100,0	124	100,0	328	100,0	40	100,0	78	100,0	498	100,0	1192	100,0

1998 yılında arşive giren belgelerde kategorilerine göre konuların dağılım tablosuna bakıldığında, önceki iki yılda olduğu gibi, yine Şikayet, Tepki, Eleştiri kategorisinde ciddi oranda yığılmanın olduğu görülmektedir. Belgeler, birinci düzeyde Şikayet, Tepki, Eleştiri kategorisinde, ikinci düzeyde Çölaşan'a Özel kategorisinde, üçüncü düzeyde Kişisel Görüş ve Öneriler kategorisinde ve sonra da sırasıyla Yolsuzluk Rüşvet Kaçakçılık İddia ve İhbarları, Destek Tebrik Beğeni, Tekzip Cevap ve Düzeltme kategorilerinde yer almaktadır. 1998 yılın da da en az belge Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları kategorisinde yer almıştır. 1998 yılında arşive gelen belge sayısı ise toplam 4.277 adet olarak gerçekleşmiştir. 1998 yılında, şikayet, tepki, eleştiri kategorisinde tablodaki 59 konunun tümü yer almıştır. Bununla birlikte 2017 adet belgenin geldiği bu kategoride yine en yoğun belge alan konuların başında Liderler, Medya, Siyasal İslam ve Meclis-Milletvekilleri gelmektedir. Ancak 1998 yılında bu kategoride söz konusu konuların ardından gelen Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları konusunun kaydedeğer bir belge oranı ile gelmesi oldukça dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra, Promosyon, Devlet Kuruluşları, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Siyasi Partiler, Ülke nin Genel Durumu, Devlet Sistemleri ve Siyasi Olaylar konuları da şikayet, tepki, eleştiri kategorisinde oldukça yüksek oranlarda belgeye içerik oluşturan konular arasındadır.

1998 yılında 124 adet belgenin geldiği destek, tebrik, beğeni kategorisinde tablodaki konuların hemen hemen yarısından fazlasına ilişkin belge gelmiş olmakla birlikte, bu belgeler genel olarak bir kaç adeti geç-memektedir. Ancak bu kategoride yine Atatürkçülük, Siyasi Partiler, Medya, Cumhuriyetin 75. yılı, Liderler ve PKK-Kürt Sorunu konusunun diğer konuların belge oranı açısından önüne geçtiğini söylemek mümkün-dür. Toplam 328 adet belgenin geldiği yolsuzluk, rüşvet, kaçakçılık iddia ve ihbarları kategorisinde ise Devlet Kuruluşları, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Bakanlıklar, Özel Şirket ve Kuruluşlar, Bankalar ve Siyasi Partiler konularını belge oranları ile diğer konuların oldukça önüne çıkmaktadır. Bu kategoride pekçok konuya ilişkin belge gelmediği de görülmektedir.

Yine daha önceki yıllarda olduğu gibi, 40 adet belge ile en az belgeye sahip torpil, adam kayırma, usulsüzlük iddia ve ihbarları kategorisinde ise Devlet Kuruluşları ile Yerel Yönetimler ve Sorunları konularının öne çıktığı görülmektedir. Bu konuları, Meclis ve Milletvekilleri, Bakanlıklar, Bankalar, Üniversiteler, Siyasi Partiler konuları dörder adet belge ile izlemektedir. Bu kategoride birer adet olmak üzere belge gelen diğer konular da Liderler, Polis, Mehmet Ali İlicak, Deprem, Kişisel Sorunlar ile Demirel ve Cumhurbaşkanlığı konularıdır. 1998 yılında 78 adet belgenin geldiği tekzip, cevap ve düzeltme kategorisinde, tüm konular içinde yaklaşık üçte biri bu kategori içerikli belgeye sahip bulunmaktadır. Bu konular içinde de Diğer Konular başlığı ile Yerel Yönetimler ve Sorunları ve Bakanlıklar konularının öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca, Bankalar, Siyasal İslam, Devlet Kuruluşları konularında da bu kategoriye ilişkin geriye kalan diğer bir iki konuya göre bir kaç adet belge bulunmaktadır.

Kişisel görüş ve öneriler kategorisinde ise hemen hemen tüm konulara ilişkin belge bulunmaktadır. Diğer Konular başlığı altında toplanan belgeleri bir kenara bırakırsak, sahip olduğu belge oranı açısından özellikle PKK-Kürt Sorunu ile Ülkenin Genel Durumu konularının öne çıktığı da görülmektedir. Bu iki konunun yanı sıra, Cumhuriyetin 75. yılı, Atatürkçülük, Kişisel Sorunlar, Liderler, Medya, Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları, ile Siyasal İslam konuları da bu kategoride kaydedeğer oranlarda belgenin içeriğini oluşturmuş

bulunmaktadır. 1998 yılında Çölaşan'a Özel kategorisinde yer alan belgelerin yüzde 70'i Çölaşan'a destek ve beğeni içeriği taşırken, yaklaşık yüzde 28'i ise tepki ve eleştiri içeriği taşımaktadır. Diğer yüzde ikilik oranı ise, PKK-Kürt Sorunu, Medya, Bankalar, Üniversiteler, Devlet Sistemleri, Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Sorunları, Enflasyon ve Ekonomi, Siyasi Partiler, Avrupa Birliği, Cumhuriyetin 75. yılı, Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları, Kişisel Sorunlar konularının hemen hemen birer belge ile oluşturduğu orandır.

6. 1999 Yılı Belgelerinde Kategorilere Göre Belgelerde Yer Alan Konu Başlıkları

1999 yılında kategorilere göre belgelerde yer alan konu başlıkları tabloya şöyle yansımıştır:

Tablo:6 1999 Yılında Kategorilere Göre Belgelere Yer Alan Konu Başlıkları

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eyleşiri		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşyet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tekzip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çözümlenmiş Özel	
	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi
Refah-Yol Hükümeti	2	0,1												
DSP-MHP-ANAP Hükümeti	19	0,7	3	2,3			1	2,9			1	0,1		
Liderler	327	12,9	14	10,9	12	5,2	3	8,8	3	2,7	35	4,8	1	0,1
Meclis-Milletvekilleri	127	5,0			7	3,0	1	2,9	1	0,9	20	2,8	3	0,2
Bakanlıklar	76	3,0	5	3,9	18	7,8	3	8,8	8	7,1	13	1,8		
Promosyon	34	1,3									2	0,3	1	0,1
PKK-Kürt Sorunu	87	3,4	7	5,4	8	3,5	1	2,9	11	9,7	59	8,2		
İslamcı Sermaye	7	0,3			3	1,3			1	0,9	1	0,1		
Melih Gökçek	67	2,6	6	4,7	4	1,7					4	0,6	2	0,1
Laiklik	2	0,1	1	0,8							2	0,3		
Cezaevleri	4	0,2									1	0,1		
Medya	291	11,5	10	7,8	8	3,5			9	8,0	21	2,9	1	0,1
Asker	21	0,8	2	1,6	3	1,3					9	1,2		
Polis	14	0,6			2	0,9								
Bankalar	34	1,3			15	6,5	2	5,9	2	1,8	5	0,7	1	0,1
Yerel Yönetimler ve Sorunları	89	3,5	2	1,6	32	13,9	8	23,5	1	0,9	8	1,1		
Üniversiteler	16	0,6	2	1,6	7	3,0	3	8,8	2	1,8	2	0,3		
Devlet Sistemleri	88	3,5	2	1,6	14	6,1	2	5,9	4	3,5	32	4,4		
Seçimler	22	0,9			1	0,4			1	0,9	29	4,0		
Yurtdışın. Yaşayan Türk Vat. Sorunları	8	0,3							3	2,7	8	1,1		
Devlet Kuruluşları	92	3,6	3	2,3	19	8,3	3	8,8	5	4,4	10	1,4		
Özel Şirket ve Kuruluşlar	24	0,9	1	0,8	22	9,6	1	2,9	3	2,7	5	0,7		

Tablo:6 1999 Yılında Kategorilere Göre Belgelere Yer Alan Konu Başlıkları (Devam)

Konu Başlığı	Şikayet Tepki Eleştirisi		Destek Tebrik Beğeni		Yolsuzluk, Rüşvet, Kaçakçılık İddia ve İhbarları		Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları		Tekzip, Cevap Düzeltme		Kişisel Görüş ve Öneriler		Çölaşan'a Özel	
	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi	Sayı	Yüzdesi
Susurluk, Devlet İçi Çeteler	6	0,2			2	0,9	1	2,9			2	0,3		
Kişisel Sorunlar	6	0,2	2	1,6					3	2,7	17	2,4	6	0,4
Vakıf ve Kooperatifler	4	0,2			2	0,9					3	0,4		
Sosyal Sorun ve Haklar	26	1,0	2	1,6					1	0,9	14	1,9		
Af Yasa Tasarısı	65	2,6	5	3,9							10	1,4	1	0,1
Cep Telefonları	8	0,3			2	0,9			1	0,9				
Vatandaşlık Hakları	3	0,1	1	0,8							6	0,8	1	0,1
Diğer Konular	121	4,8	4	3,1	9	3,9	1	2,9	19	16,8	84	11,6	10	0,6
Çölaşan'a Destek ve Beğeni									2	1,8	1	0,1	964	59,3
Çölaşan'a Tepki ve Eleştirisi	6	0,2							1	0,9			622	38,3
Demirel ve Cumhurbaşkanlık	17	0,7	1	0,8	2	0,9					3	0,4		
Yasa Dışı Örgüt ve Kişiler	14	0,6			3	1,3					3	0,4		
Çevre Sorunları	4	0,2	1	0,8							1	0,1		
Toplam	2538	100,0	129	100,0	230	100,0	34	100,0	113	100,0	722	100,0	1625	100,0

1999 yılında arşive giren belgelerde kategorilerine göre konuların dağılım tablosuna bakıldığında, önceki yıllara göre farklı bir durumun ortaya çıkmadığını, diğer üç yılda olduğu gibi bu yılda da Şikayet, Tepki, Eleştiri kategorisinde ciddi oranda yığılmanın olduğu görülmektedir. Belgeler, birinci düzeyde Şikayet, Tepki, Eleştiri kategorisinde, ikinci düzeyde Çölaşan'a Özel kategorisinde, üçüncü düzeyde Kişisel Görüş ve Öneriler kategorisinde ve sonra da sırasıyla Yolsuzluk Rüşvet Kaçakçılık İddia ve İhbarları, Destek Tebrik Beğeni, Tekzip Cevap ve Düzeltme kategorilerinde yer almaktadır. 1999 yılın da da en az belge Torpil, Adam Kayırma, Usulsüzlük İddia ve İhbarları kategorisinde yer almıştır. 1999 yılında arşive gelen belge sayısı ise toplam 5.391 adet olarak gerçekleşmiştir. 1999 yılında da diğer yıllara göre değişen bir durum söz konusu değildir ve şikayet, tepki, eleştiri kategorisinde en yoğun belge alan konuların başında sırasıyla Liderler, Medya, Siyasal İslam, Meclis-Milletvekilleri, Siyasi Partiler, Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları konuları gelmektedir. Bu konuları izleyen ve yine kayda değer oranlarda belgeye sahip diğer konuları ise, Devlet Kuruluşları, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Devlet Sistemleri, PKK-Kürt Sorunu, Bakanlıklar, Deprem, Melih Gökçek, Af Yasa Tasarısı olarak sıralamak mümkündür. Destek, tebrik, beğeni kategorisinde ise Siyasal İslam, Siyasi Partiler, Liderler ve Medya konularının sahip oldukları belge oranları ile diğer konuların önü geçtiği görülmektedir. Daha az sayıda belgeye sahip olmakla birlikte bu kategoride PKK-Kürt Sorunu, Melih Gökçek, Siyasi Olaylar ve Af Yasa Tasarısı konuları da dikkat çeken konular arasındadır. 1999 yılında yolsuzluk, rüşvet, kaçakçılık iddia ve ihbarları kategorisinde yüksek oran da belge alan konular ise sırasıyla Yerel Yönetimler ve Sorunları, Özel Şirket ve Kuruluşlar, Devlet Kuruluşları, Bakanlıklar, Bankalar, Devlet Sistemleri, Liderler ve Siyasi Partilerdir. Çok az konuya ilişkin ve toplam 34 adet belge olarak gelen torpil, adam kayırma, usulsüzlük iddia ve ihbarları kategorisinde de belgelerin başta Yerel Yönetimler ve Sorunları konusu olmak üzere, Liderler, Bakanlıklar, Üniversiteler ve Devlet Kuruluşları konularında odaklaştığı görülmektedir. 1999 yılında Çölaşan'a Özel kategorisinde toplam 1625 adet belge bulunmak tadır ve bu belgelerin yaklaşık yüzde 60'ı Çölaşan'a destek ve beğeni içeriği taşıırken yaklaşık yüzde 40'ı da tepki ve eleştiri içeriği taşımaktadır. Ayrıca bir kaç konu da bu kategoride yer almaktadır.

Değerlendirme

Çölaşan okurları ve Çölaşan'a gelen belgelerle sınırlı düzeydeki örnekleme, ülkenin dört yıllık bir döneme yönelik kamuoyu röntgeni çekilmeye çalışılmıştır. Arşive giren belge ve bilgi notları üzerinde yapılan araştırma ve analiz çalışmasında, ortaya çıkan veriler oldukça anlamlı bulunmuş ancak bu verilerin bilimsel geçerliliğinin güçlendirilmesi amacıyla çeşitli çapraz ilişkilendirmelerle de sonuçlar daha kanıtlanabilir bir biçimde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma bu arşive giren belgelerle sınırlı olmakla birlikte, örneklemin gösterdiği geniş dağılım ve sayısal oranlar açısından anlamlı bir kamuoyu görüntüsü verir niteliktedir.

Elde edilen sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse; Çölaşan okurlarının, yazara en çok şikayetlerini bildirmek, gündemdeki herhangi bir konuya ya da gelişmeye ilişkin tepkilerini, eleştirilerini ifade etmek, bu konudaki kişisel görüşlerini yazarla paylaşmak, bir anlamda Çölaşan ile ortak çizgide buluşabilmenin ya da Çölaşan'ın konuyu köşesinde ele almasını sağlamanın çabası ile belge gönderdiğini söylemek mümkündür. Belgeler incelendiğinde görülmektedir ki Çölaşan'a Özel Kategorisi'nde yer alan ve Destek ve

Beğeni ya da Tepki ve Eleştirileri içeren belgeler, yazarın köşesinde yer verdiği düşüncelerine, gündeme getirdiği konulara, bu konuları ele alış ve ifade ediş biçimine, siyasal duruş ve tavrına yönelik belgelerdir.

Okur ile ya da konuya muhatap olanlar ile yazar arasındaki karşılıklı bir ilişkinin doğal sonuçları olarak da kabul edilebilecek bu belgelerin yazarın arşivinde kayda değer oranlarda yüksek çıkması doğal, hatta olması gereken ve bu iletişim sürecinin kabul edilebilir bir sonucu olarak düşünülebilir. Ancak, Liderler, Siyasi Partiler, Meclis ve Milletvekilleri, Bakanlıklar, Devlet Kuruluşları, Yerel Yönetimler ve Sorunları, Ülkenin Genel Durumu, Devlet Sistemleri gibi genelde ülkenin siyasal yapılanmasına yönelik konuların belgelerde oldukça yüksek oranlarda yer alması, yine başka bir dikkat çekici sonucu oluşturmaktadır. Aynı dikkat çekici sonuç medyanın en çok tartışılan uygulamalarından birini oluşturan Promosyon konusuna ilişkin sonuçlarda da ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan, Siyasal İslam, Ülkenin Genel Durumu ve Dış Ülkeler ve Türkiye'ye Bakışları konu başlıkları ülke gündemindeki sıcak ve sürekli yer alan tartışma konuları olarak bilinmektedir. Bu anlamda, ülkenin gündemindeki konularının belgelere yansıdığını söylemek mümkündür.

Kategorilerin yıllara göre kapsadıkları bilgi ve belge oranı konusunda ise hemen hemen benzeri rakamları korudukları, diğer deyişle, her yıl benzeri konularda gelen bilgi ve belgelerin sayısının aynı oranlarda olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, Çölaşan'a yönelik Destek, Tebrik, Beğeni kategorisine gelen belge sayısı çok küçük oynamaların dışında değişiklik göstermemiştir. Yine aynı şekilde, Torpil, Adam Kayırma İddia ve İhbarları kategorisi ile Tekzip, Bilgilendirme Cevap ve Düzeltme ve Kişisel Görüş İstek ve Öneriler kategorilerinde de yıllara göre gelen belge sayısında hemen hemen ciddi hiç bir değişiklik olmamıştır. Diğer kategoriler için de manidar bir değişiklikten söz etmek güçtür. Bunu, okurların yazarla oluşturdukları ortak payda olarak değerlendirmek mümkün olduğu kadar ülkenin, yazarın ve okurun gündemindeki konuların değişen yıllarla birlikte değişmeyerek varlığını koruduğunu, diğer deyişle söz konusu kategorilere giren konularda rahatsızlıkların sürdüğü olarak da değerlendirmek mümkündür. Bu sonuçlar okurların, ülke gündemindeki konulara ilişkin ciddi bir rahatsızlık içinde bulunması olarak yorumlanabilir.

Okurlar; tepkilerini, eleştirilerini ve şikayetlerini yazara ileterek bir anlamda konuya ilişkin hem duyarlılıklarını göstermekte, hem gelişmelere karşı reaksiyonda bulunmanın kişisel tatminini yaşamakta ve hem de konuyu yazar aracılığı ile kamuoyu gündemine getirerek sorunun çözümünü beklemektedirler demek de yukarıdaki tablo açısından ters olmayacaktır. Yurdun her köşesinden, her ilinden ve yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları tarafından gönderilen belgelere yansıyanı, Çölaşan'a belge gönderen okurlarla sınırlı dahi olsa bir kamuoyu yansıması ve gerçeği olarak kabul etmek gerekirse, kamuoyunun en yoğun ve öncelikli düzeyde devlete, devlete yön veren siyasi partiler ve liderleri ile bu ülkenin bir iletişim kurumu olan medyaya ilişkin ciddi bir güvensizlik, rahatsızlık, şikayet, tepki ve eleştiri içinde bulunduğunu söylemek gerekmektedir. Yerel yönetimler konusu da aynı şekilde bu şikayet, tepki, güvensizlik ve şaibelerden payını almaktadır.

Okurlarının Çölaşan ile oldukça yakın bir çizgide buluşmalarının bütünleşik olmalarının bir diğer göstergesi "Çölaşan'a Özel" kaleme alınan belgeleri içeren kategoridir. Okurların

ya zarla özel olarak paylaşmak istedikleri, yazara özel olarak gönderdikleri duygu, düşünce ve bilgi içerikli belgelerin yer aldığı bu kategoriyi, yine etkin bir yazar-okur etkileşimini kanıtlar nitelikteki bir üçüncü kategori izlemektedir ki bu da Kişisel Görüş, İstek ve Öneriler kategori sidir. Bu kategoriyi izleyen bir sonraki kategori de son yıllarda ülke gündeminde oldukça ağırlıklı yer tutan Yolsuzluk, Rüşvet, Usulsüzlük, Kaçakçılık İddia ve İhbarlarına ilişkin olanıdır. Elde edilen verilere göre, yazarla etkileşim ve iletişim içinde bulunan duyarlı bir kamuoyunun varlığı söz konusudur ve bu kamuoyu ülkedeki pek çok sorun, bunalım ve yanlış uygulamalara karşı birikmiş bir öfkeye ve tepkiye sahip bulunmaktadır.